

**8. Milli Fəaliyyət Planının həyata keçirilməsi ilə bağlı
Tədbirlər**

Sıra №-si	Tədbirin adı	Əsas icraçılar	Digər icraçılar	İcra müddəti	İlkin nəticə	Aralıq nəticə	Yekun nəticə
8.1. Öhdəlik daşıyan şəxslər üzrə preventiv sistemin gücləndirilməsi							
8.1.1. Müştəri profili məlumatlarının toplanması və müştəri profili risklərinin qiymətləndirilməsi sahəsində tədbirlər							
1.	Öhdəlik daşıyan şəxslər tərəfindən müştəri profili risklərinin (müştəri, coğrafi yerləşmə, məhsul, xidmət və çatdırılma kanalları) müəyyən edilməsi ilə bağlı qanunvericiliyin tətbiqi mövzusunda işçi görüşlərin, təlim və müzakirələrin həyata keçirilməsi	MMX, ƏN, DVX Təvsiyə edilir: AMB, VK	aidiyyəti sahəvi qeyri-kommersiya qurumları – ABA, ASA, AFBİA, ANP cəlb edilməklə	İyul, 2023	Müştəri profillərinin tam olaraq komplektləşdirilməsi və müştəri profili riskinin müəyyən edilməsi	Müştəri profillərinin formalaşması zamanı risk əsaslı yanaşmaya keçid	Öhdəlik daşıyan şəxslər tərəfindən risk əsaslı yanaşmanın tətbiqi və institusional risk qiymətləndirilməsi üçün əsasların formalaşdırılması
2.	Öhdəlik daşıyan şəxslərdə mövcud müştəri profili məlumatlarının qanunvericiliyin yeni tələblərinə uyğun olaraq tam şəkildə toplanmasının təmin edilməsi	DVX, ƏN Təvsiyə edilir: AMB, VK		Banklara, həyatın yığım sığortası fəaliyyəti ilə məşğul olan yerli və xarici sığortaçılara münasibətdə – mart, 2024 Digər maliyyə			

				<p>institutlarına münasibətdə – mart 2025</p> <p>Qeyri-maliyyə institutları və peşə sahiblərinə münasibətdə – mart, 2024</p>			
3.	<p>Müştərilərə öhdəlik daşıyan şəxslər tərəfindən təqdim olunan məhsul, xidmət və çatdırılma kanallarının xüsusiyyətləri ilə bağlı risk faktorlarının qiymətləndirilməsinin təmin edilməsi</p>			<p>Dekabr, 2023</p>			
4.	<p>Müştəri profilləri üzrə risk dərəcələrinin öhdəlik daşıyan şəxslər tərəfindən formalaşdırılmasının təmin edilməsi</p>			<p>Banklara, həyatın yığım sığortası fəaliyyəti ilə məşğul olan yerli və xarici sığortaçılara münasibətdə – mart, 2024</p> <p>Digər maliyyə institutlarına münasibətdə – mart, 2025</p>			

				Qeyri-maliyyə institutları və peşə sahiblərinə münasibətdə – mart, 2024			
8.1.2. Sahəvi və ölkə səviyyəsində müəyyən edilmiş risklər əsas götürülməklə institusional risk qiymətləndirilməsinin aparılması sahəsində tədbirlər							
1.	Öhdəlik daşıyan şəxslər tərəfindən illik institusional risk qiymətləndirməsinə (bu qiymətləndirməni kənar mütəxəssislərin aparması halı istisna olmaqla) dair metodologiyanın hazırlanmasının təmin edilməsi	DVX, ƏN Təvsiyə edilir: AMB, VK		2025	İnstitusional səviyyədə risklərin qiymətləndirilməsi üzrə metodologiyanın hazırlanması	İnstitusional səviyyədə risklərin başa düşülməsi və bu risklərin azaldılmasına dair addımlar atılması	Sahəvi risk qiymətləndirilmələrinin keyfiyyətinin artırılması
2.	İllik institusional risk qiymətləndirilməsinə dair metodologiya üzrə öhdəlik daşıyan şəxslər tərəfindən illik əsasda aparılmış institusional risk qiymətləndirilməsi nəticələrinin əldə edilməsinin təmin olunması	DVX, ƏN Təvsiyə edilir: AMB, VK		2025-ci ilin birinci rübü ərzində			
8.1.3. İrihəcmli nağd əməliyyatlar üzrə müntəzəm monitoring sisteminin formalaşdırılması							
1.	Müştəri profili üzrə risk dərəcəsinə müvafiq olaraq irihəcmli hesab edilə bilən nağd əməliyyatların araşdırılmasında vahid yanaşmanın təmin edilməsi	MMX	DVX, ƏN, AP Təvsiyə edilir: AMB, VK	Sentyabr, 2023	İrihəcmli nağd əməliyyatların araşdırılması üçün metodoloji yanaşmaların formalaşdırılması	İrihəcmli nağd əməliyyatlar aparan müştərilərin işgüzar münasibətlərinin mütəmadi	Vəsaitin mənbəyi bilinməyən və ya şübhə yaradan hallarla bağlı hesabatlılığın təmin edilməsi və

	məqsədlə metodologiyanın və risk indikatorlarının formalaşdırılması		(aidiyyəti sahəvi qeyri-kommersiya qurumları – ABA, ASA, AFBİA, ANP cəlb edilməklə)			monitorinqi sisteminin formalaşdırılması	təxirəsalınmaz addımlar atılması təcrübəsinin formalaşdırılması
2.	Riskin yüksək olduğu hallarda nağd əməliyyatlar aparan müştərilərin vəsaitlərinin mənbəyinin müəyyən edilməsi məqsədlə işgüzar münasibətlərin monitorinqinin intensivliyinin artırılması mexanizminin yaradılması	DVX Təvsiyə edilir: AMB, VK		2024			
8.1.4. Dövlət qeydiyyatına alınmış fiziki mövcudluğu olmayan hüquqi şəxslərlə (bundan sonra – şel şirkət) işgüzar münasibətlərin qurulması və davam etdirilməsi üçün mexanizmlərin formalaşdırılması							

1.	Öhdəlik daşıyan şəxslər tərəfindən hüquqi şəxslərlə işgüzar münasibətlərin məqsəd və mahiyyətinin araşdırılması, bu çərçivədə onların şel şirkət olub-olmamasının araşdırılmasına dair metodoloji meyarların hazırlanması	MMX		İyul, 2023	Şel şirkət olan müştərilərin müəyyən edilməsi	Müəyyən edilmiş şel şirkətlərdən cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması məqsədilə istifadə olunmasının tipik üsul və vasitələrinin müəyyən edilməsi	Şel şirkətlərdən cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması məqsədilə istifadənin qarşısının alınması
2.	Hüquqi şəxsin şel şirkət olub-olmamasının araşdırılmasına dair metodoloji meyarların tətbiqi təcrübəsinin formalaşdırılması	DVX Təvsiyə edilir: AMB, VK		2024			
3.	Müəyyən edilmiş şel şirkətlərlə işgüzar münasibətlərin dayandırılmasına dair beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi və qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi zərurətinin araşdırılması	MMX	ƏN	Sentyabr, 2023			

8.1.5. Birdəfəlik əməliyyatların monitorinqi mexanizminin qurulması

1.	Öhdəlik daşıyan şəxslərin fəaliyyət xüsusiyyətlərindən asılı olaraq birdəfəlik əməliyyat növlərinin siyahısının hazırlanması	MMX	<p>ƏN, DVX</p> <p>Təvsiyə edilir: AMB, VK</p> <p>(aidiyyəti sahəvi qeyri-kommersiya qurumları – ABA, ASA, AFBİA, ANP cəlb edilməklə)</p>	Avqust, 2023	Birdəfəlik əməliyyatlarda cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması hallarının müəyyənləşdirilməsi	Birdəfəlik əməliyyatlar üzrə əhatəli hesabatlılıq rejiminin yaradılması	Birdəfəlik əməliyyatların monitorinqə cəlb edilməsi
2.	Birdəfəlik əməliyyat növlərinin siyahısı hazırlandıqdan sonra icra edilən birdəfəlik əməliyyatlar zamanı müştəri uyğunluğu tədbirlərinin tətbiqinə nəzarətin təmin edilməsi	<p>DVX, ƏN</p> <p>Təvsiyə edilir: AMB, VK</p>	MMX	Birdəfəlik əməliyyat növlərinin siyahısı formalaşdırıldıqdan sonra mütəmadi			

8.1.6. Benefisiar mülkiyyətçinin müəyyən edilməsi mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi

1.	Benefisiar mülkiyyətçinin müəyyən edilməsinə dair metodologiyanın təkmilləşdirilməsi	MMX		Mart, 2023	Benefisiar mülkiyyətçinin müəyyənləşdirilməsinə dair tələbləri əhatə edən normativ xarakterli aktların qəbulu	Benefisiar mülkiyyətçilər barədə məlumatlara əlçatanlığın təmin edilməsi	Benefisiar mülkiyyətçinin müəyyən edilməsinin təkmilləşdirilməsi
2.	Qanunvericiliyin yeni tələblərinə və təkmilləşdirilmiş metodologiyaya uyğun olaraq müştərilərə münasibətdə benefisiar mülkiyyətçinin müəyyən edilməsi mexanizminin formalaşdırılması	DVX, ƏN Təvsiyə edilir: AMB, VK		Mütəmadi			
8.1.7.	Öhdəlik daşıyan şəxslərin daxili nəzarət proqramının qanunvericiliyin yeni tələblərinə uyğun qurulmasının təmin olunması	DVX, ƏN Təvsiyə edilir: AMB, VK		Mütəmadi	Öhdəlik daşıyan şəxslərdə cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə infrastrukturunun qurulması	Öhdəlik daşıyan şəxslərdə cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi nə qarşı mübarizə üzrə potensialın artırılması	Öhdəlik daşıyan şəxslərdə cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi nə qarşı mübarizə üzrə preventiv tədbirlərin tam tətbiq edilməsi

8.2. Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə sahəsində nəzarət mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi

8.2.1. İllik əsasda sahəvi risk qiymətləndirilməsinin həyata keçirilməsi və ölkə risk qiymətləndirilməsinin yenilənməsinin təmin edilməsi

1.	Sahəvi risk qiymətləndirilməsinə dair metodoloji əsasların müəyyən edilməsi	DVX, ƏN, DQİDK Təvsiyə edilir: AMB, VK	MMX	Avqust, 2023	Sahəvi risk qiymətləndirilməsinin aparılmasına dair beynəlxalq təcrübənin araşdırılması	Sahəvi risk qiymətləndirilməsi üzrə indikatorların müəyyən edilməsi	Sahəvi risk qiymətləndirilməsinə dair metodologiyanın hazırlanması
2.	İnstitusional risk qiymətləndirilməsi nəticələrinin sahəvi risk qiymətləndirilməsində nəzərə alınması ilə bağlı mexanizmlərin formalaşdırılması	DVX, ƏN Təvsiyə edilir: AMB, VK		2024-cü ildən etibarən illik əsasda	İnstitusional risklərin müntəzəm qiymətləndirilməsi təcrübəsinin formalaşdırılması	İnstitusional risklərin başa düşülməsi və azaldılmasına nəzarət mexanizminin formalaşdırılması	Sahəvi risk qiymətləndirilməsinin effektivliyinin artırılması
3.	Nəzarət orqanları tərəfindən sahəvi risk qiymətləndirilməsi aparılmasının təmin edilməsi	DVX, ƏN, DQİDK Təvsiyə edilir: AMB, AP, VK		İllik əsasda	Müxtəlif sektorlar üzrə sahəvi risk qiymətləndirilməsi hesabatlarının hazırlanması	Sahəvi risk qiymətləndirilməsi nəticələri üzrə məlumatlandırma fəaliyyətlərinin icrası	Sahəvi risk qiymətləndirilməsi əsasında ölkə risk qiymətləndirilməsinin yenilənməsi
4.	Sahəvi risk qiymətləndirilməsi nəticələrinin "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası	DVX, ƏN, DQİDK Təvsiyə edilir: AMB, AP, VK		2024-cü ildən etibarən illik əsasda			

	Qanununun 20.2-ci maddəsinə uyğun olaraq yaradılan Koordinasiya Şurasına (bundan sonra – Koordinasiya Şurası) təqdim edilməsi						
8.2.2. Nəzarət orqanlarının potensialının gücləndirilməsinə dair tədbirlər görülməsi							
1.	Nəzarət orqanlarında ixtisaslaşmış struktur bölməsinin yaradılması məsələsinin nəzərdən keçirilməsi və kadr potensialının artırılması	DVX, DQİDK, ƏN Təvsiyə edilir: AMB, AP, VK		2023	Nəzarət orqanlarının bu sahədə ixtisaslaşmış işçilərinin say tərkibinin optimallaşdırılması	Nəzarət orqanlarında mütəmadi və hədəfli təlim proqramlarının tətbiqi	Nəzarət orqanlarının işçi heyətinin potensialının gücləndirilməsi
2.	Nəzarət orqanlarının əməkdaşları üçün sahəvi risklərə uyğun olaraq illik təlim planına əsasən təlimlər keçirilməsi	DVX, ƏN, DQİDK Təvsiyə edilir: AMB, AP, VK	MMX	Təlim planı üzrə mütəmadi			
3.	Keçirilmiş təlimlər barədə Koordinasiya Şurasına məlumatın təqdim edilməsi			İllik əsasda			
8.2.3. Öhdəlik daşıyan şəxslərə, auditor xidməti göstərən şəxslərə, dini qurumlara, qeyri-hökumət təşkilatlarına, o cümlədən xarici dövlətlərin qeyri-hökumət təşkilatlarının Azərbaycan Respublikasındakı filial və nümayəndəliklərinə cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üzrə tələblərə, ölkə risk qiymətləndirilməsi zamanı aşkar edilmiş zəifliklərə və təhdidlərə dair təlimlər keçilməsi							
1.	Nəzarət orqanları tərəfindən müəyyən edilmiş risklərə (ölkə, sahəvi və institusional) uyğun olaraq illik təlim planına əsasən təlimlər keçilməsi	DVX, ƏN, DQİDK Təvsiyə edilir:	MMX	Təlim planı üzrə mütəmadi	Müntəzəm və hədəfli təlim proqramlarının formalaşdırılması	Öhdəlik daşıyan şəxslər, auditor xidməti göstərən şəxslər, dini qurumlar, qeyri-	Risk əsaslı yanaşmaya keçidin təmin edilməsi

2.	Keçilmiş təlimlər barədə Koordinasiya Şurasına məlumatın təqdim edilməsi	AMB, AP, VK		İllik əsasda		hökumət təşkilatları, o cümlədən xarici dövlətlərin qeyri-hökumət təşkilatlarının Azərbaycan Respublikasındakı filial və nümayəndəlikləri üzrə potensialın yüksəldilməsi	
8.2.4. Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üzrə risk əsaslı nəzarətin həyata keçirilməsi üçün tənzimləyici və institusional bazanın formalaşdırılması							
1.	Nəzarət orqanlarının risk əsaslı nəzarət qaydalarının hazırlanması və təsdiq olunması			İyul, 2023			
2.	Sahəvi risk qiymətləndirilməsi əsasında öhdəlik daşıyan şəxslər, auditor xidməti göstərən şəxslər, dini qurumlar, qeyri-hökumət təşkilatları, o cümlədən xarici dövlətlərin qeyri-hökumət təşkilatlarının Azərbaycan Respublikasındakı filial və ya nümayəndəlikləri üzrə müəyyən edilmiş risklərə uyğun olaraq onların bölgüsünün aparılması	DVX, DQİDK, ƏN, Təvsiyə edilir: AP, VK		Oktyabr, 2023	Sektor üzrə risklərin başa düşülməsi	Nəzarət mexanizminin institusional əsaslarının təkmilləşdirilməsi	Qayda əsaslı nəzarət mexanizmindən risk əsaslı nəzarət mexanizminə keçidin təmin edilməsi
3.	Hər bir nəzarət orqanı tərəfindən risk əsaslı yanaşma rəhbər tutularaq cinayət yolu			Noyabr, 2023			

	ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üzrə 3 illik sahəvi nəzarət strategiyasının hazırlanması						
8.2.5. Nəzarət orqanları ilə MMX-nin effektiv əməkdaşlıq mexanizmlərinin yaradılması							
1.	Öhdəlik daşıyan şəxslərin qeydiyyat, icazə və lisenziyalaşdırma prosesində və nəzarət yoxlamaları zamanı öhdəlik daşıyan şəxslərdə mühüm iştirak payı sahibinin və benefisiar mülkiyyətçinin, idarəetmə funksiyalarını yerinə yetirən şəxslərin, habelə onlarla yaxın münasibətdə olan şəxslərin vətəndaş qüsuruzluğu tələblərinə cavab verib-verməməsini müəyyənləşdirmək üçün MMX-nin məlumatlarından istifadə edilməsi mexanizminin yaradılması	DVX, ƏN Təvsiyə edilir: AMB, VK	MMX	Mütəmadi	Nəzarət orqanları ilə MMX arasında əməkdaşlıq çərçivəsinin genişləndirilməsi	Nəzarət orqanlarının fəaliyyəti üzrə məlumat toplanmasının sistemləşdirilməsi	Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi nə qarşı mübarizə sahəsində ölkədaxilli fəaliyyətin koordinasiyasının təmin edilməsi
2.	Nəzarət orqanları tərəfindən aparılan nəzarət yoxlamalarının sayı, əhatə dairəsi, tətbiq edilən sanksiyaların sayı və xarakteri barəsində statistik məlumatların Koordinasiya Şurasına təqdim edilməsi	DVX, DQİDK, ƏN Təvsiyə edilir: AP, VK		İllik əsasda			

3.	Nəzarət yoxlamaları çərçivəsində öhdəlik daşıyan şəxslər tərəfindən təqdim olunan məlumatların yoxlanılması üsullarının təkmilləşdirilməsi, qabaqcıl beynəlxalq təcrübədə tətbiq edilən yoxlama üsullarının ölkəmizdə tətbiqi imkanlarının araşdırılması	DVX, ƏN Təvsiyə edilir: VK		Mütəmadi			
8.2.6. Nəzarət yoxlamaları zamanı şübhəli halların MMX-yə göndərilməsi üzrə sistemə tətbiq aparılması və müvafiq tədbirlər görülməsi							
1.	Nəzarət orqanları tərəfindən nəzarət yoxlamalarının gedişində şübhəli hallara dair məlumatların müəyyən edilməsinə və MMX-yə təqdim edilməsinə dair sistemə tətbiq aparılması, əldə olunmuş nəticələr əsasında şübhəli hallara dair məlumatlarla bağlı çatışmazlıqların aradan qaldırılması sahəsində səmərəli mexanizmlərin müəyyən edilməsi	DVX, ƏN, DQİDK Təvsiyə edilir: AMB, AP, VK		Mütəmadi	Şübhəli hallara dair məlumatların keyfiyyətinin sistemə tətbiq	Şübhəli hallara dair məlumatlarla bağlı çatışmazlıqların aradan qaldırılması	MMX-yə göndərilmiş şübhəli hallar barədə məlumatların effektivliyinin və tamlığının təmin edilməsi
2.	Öhdəlik daşıyan şəxslərin MMX-yə təqdim etdiyi şübhəli hallara dair məlumatların	DVX, ƏN Təvsiyə edilir:					

	MMX tərəfindən geriye məlumatlandırma çərçivəsində verilmiş məlumatlar əsasında keyfiyyətinin və istifadəyə yararlılığının yoxlanılması	AMB, VK					
8.2.7.	Maliyyə institutlarının fəaliyyətinə dair icazələr və lisenziyalar verilməsi zamanı nizamnamə kapitalının mənbəyinin müəyyən edilməsi, mühüm iştirak payının sahibinin, benefisiar mülkiyyətçinin və idarəetmə funksiyalarını yerinə yetirən şəxslərin, habelə onlarla yaxın münasibətdə olan şəxslərin məqbul və lazımi keyfiyyətlərə malik şəxs meyarlarına cavab verməsinin müəyyən edilməsi üzrə qanunvericilik əsaslarının beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması işlərinin yekunlaşdırılması	NK Təvsiyə edilir: AMB		Dekabr, 2023	Milli qanunvericiliyin müvafiq beynəlxalq standartların tələblərinə uyğunluğunun qiymətləndirilməsi	Milli qanunvericiliyin müvafiq beynəlxalq standartların tələblərinə uyğunlaşdırılması üzrə təkliflər hazırlanması	Məqbul və lazımi keyfiyyətlərə malik olmayan şəxslərin maliyyə institutlarında mühüm iştirak payına malik olmasının, onların benefisiar mülkiyyətçisi olmasının və ya idarəetmə funksiyalarını yerinə yetirməsinin qarşısının alınmasının təmin edilməsi

8.3. Məhkəmə və cinayət təqibi orqanlarının cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə sahəsində fəaliyyətinin effektivliyinin gücləndirilməsi

8.3.1. Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması əməllərinin effektiv cinayət təqibinin həyata keçirilməsi

1.	Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması cinayətinin təqibi zamanı əməlin tövsifi ilə bağlı yaranan problemlərin həlli üçün təkliflər verilməsi	Tövsiyə edilir: Baş Prokurorluq	DVX, DİN, DTX, MMX, ƏN Tövsiyə edilir: Ali Məhkəmə	Avqust, 2023	Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması sahəsində effektiv cinayət təqibinin həyata keçirilməsi üçün qanunvericilik əsaslarının təkmilləşdirilməsi zərurətinin öyrənilməsi	Cinayət təqibi zamanı maliyyə təhlili məlumatlarından mütəmadi istifadənin təmin edilməsi	Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması sahəsində effektiv cinayət təqibinə nail olunması
2.	Cinayət təqibinin həyata keçirilməsi zamanı maliyyə təhlili məlumatlarından istifadə edilməsi təcrübəsinin genişləndirilməsi və bu məlumatlara olan ehtiyacların təhlil edilməsi, müvafiq çağırışlara yönələn tədbirlərin həyata keçirilməsinə şərait yaradacaq təkliflər hazırlanması	Tövsiyə edilir: Baş Prokurorluq DTX, DVX, DİN		Mütəmadi			

8.3.2. Predikativ cinayətlərin ibtidai araşdırılması zamanı cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın effektiv axtarışı, müsadirə edilməsi və aktivlərin bərpası mexanizmlərinin yaradılması

1.	Cinayət təqibi üzrə ibtidai araşdırma zamanı cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın axtarışı, müəyyən edilməsi və aktivlərin bərpası sahəsində fəaliyyətin səmərəliliyinin artırılması məqsədilə paralel maliyyə araşdırmasının aparılması sahəsində beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi	DTX, DVX Təvsiyə edilir: Baş Prokurorluq		2023	Paralel maliyyə araşdırması sahəsində qabaqcıl beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi və qiymətləndirilməsi	Cinayət təqibini həyata keçirən orqanların maddi-texniki və informasiyaya çıxış imkanları ilə təmin edilməsi, maliyyə məlumatlarının əldəedilmə müddətinin azaldılması	Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması sahəsində effektiv cinayət təqibinə nail olunması
2.	Cinayət təqibini həyata keçirən aidiyyəti dövlət orqanlarında paralel maliyyə araşdırmasını həyata keçirəcək ixtisaslaşmış struktur bölmələrinin yaradılmasının mümkünlüyü və məqsədmüvafiqliyinin araşdırılması	DTX, DVX Təvsiyə edilir: Baş Prokurorluq		İyun, 2024			
3.	Cinayət təqibini həyata keçirən orqanların maliyyə məlumatlarını çevik əldə etməsinə və onlardan operativ istifadə etməsinə imkan verən infrastrukturun qurulması	DİN, DTX, DGK, DSX, DVX Təvsiyə edilir: Baş Prokurorluq	Təvsiyə edilir: AMB	İyun, 2024			

4.	Cinayət təqibi üzrə ibtidai araşdırma zamanı maliyyə sahəsində araşdırmaların effektiv aparılması üsullarına dair müvafiq təlimatın hazırlanması	Təvsiyə edilir: Baş Prokurorluq	MMX	İyun, 2024			
8.3.3. Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi hallarının müəyyən edilməsi məqsədilə cinayət təqibini həyata keçirən orqanlarda sistemativ strateji təhlillər aparılmasına imkan verən mexanizmlərin qurulması							
1.	Cinayət təqibini həyata keçirən aidiyyəti orqanlarda strateji təhlillər aparılması üçün zəruri resursların ayrılması	DİN, DTX, DVX Təvsiyə edilir: Baş Prokurorluq		2023	Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi sahəsində əsas təhdidlərin cinayət təqibini həyata keçirən orqanlar tərəfindən öyrənilməsi	Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi sahəsində preventiv tədbirlərin gücləndirilməsi məqsədilə ölkədaxili əməkdaşlıq mexanizmlərinin effektivliyinin artırılması	Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi nə əsas təhdidlərin minimum səviyyəyə salınması
2.	Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın formalaşma mənbəyinin müəyyən edilməsi məqsədilə iqtisadi və statistik məlumatlar əsasında strateji təhlillər aparılması, əsas təhdidlərinin öyrənilməsi və buna qarşı mübarizə tədbirlərinin gücləndirilməsi			Mütəmadi			
3.	Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasında və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsində əsas təhdid doğuran cinayətlər üzrə xarici və daxili risk amilləri nəzərə alınmaqla təhlillər aparılması			Mütəmadi			
4.	Strateji təhlillər əsasında			Mütəmadi			

	taktiki planların hazırlanması və yenilənməsi						
8.3.4. MMX tərəfindən təqdim edilən məlumatların vahid sistemdə qeydiyyatı, izlənməsi və geriye məlumatlandırılma infrastrukturunun qurulması							
1.	MMX tərəfindən təqdim edilmiş məlumatlar üzrə cinayət işlərinin açılıb-açılmamasına, həmin məlumatlardan cinayət təqibi zamanı istifadə edilib-edilməsinə, habelə məhkəmə hökmlərinə dair sistemə geriye məlumatlandırma mexanizminin yaradılması	DİN, DTX, DVX, ƏN Təvsiyə edilir: Baş Prokurorluq, Ali Məhkəmə		2023	Məlumatlardan istifadəyə dair əhatəli elektron qeydiyyat sisteminin yaradılması	Məlumatlardan istifadəyə dair elektron qeydiyyat sisteminə aidiyyəti orqanların buraxılışının təmin edilməsi	MMX və cinayət təqibini həyata keçirən müvafiq orqanlar arasında müntəzəm məlumat mübadiləsinin təmin edilməsi
2.	Maliyyə təhlili məlumatlarının əsas rol oynadığı və araşdırması uğurla nəticələnən cinayət işləri üzrə tipologiyaların hazırlanması	Təvsiyə edilir: Baş Prokurorluq DİN, DTX		Mütəmadi			
8.3.5. Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması əməlinin effektiv istintaqı məqsədilə struktur daxili ixtisaslaşma aparılması							
1.	Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 193-1-ci maddəsi üzrə ibtidai araşdırma aparmaq səlahiyyəti olan orqanlarda bu sahədə ixtisaslaşmış müstəntiqlərin formalaşdırılmasının təmin edilməsi	DİN, DTX, DVX Təvsiyə edilir: Baş Prokurorluq		May, 2023	Cinayət təqibini həyata keçirən müvafiq orqanlarda cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması cinayətlərinin təqibi üzrə ixtisaslaşmanın təmin edilməsi	Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması sahəsində ixtisaslaşmış müstəntiqlərin potensialının gücləndirilməsi	Cinayət təqibini həyata keçirən müvafiq orqanlarda peşəkar kadr potensialının formalaşdırılması
2.	Müstəntiqlərin cinayət yolu ilə			Mütəmadi			

	əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması cinayətlərinin istintaqı ilə bağlı təlimlərə cəlb edilməsi					üçün tədbirlər görülməsi	
8.3.6. Predikativ cinayətin ibtidai araşdırılması səlahiyyəti digər istintaq orqanına aid olan cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması əməllərinin cinayət təqibinin həyata keçirilməsi üçün istintaq qruplarının yaradılması təcrübəsinin genişləndirilməsi və ibtidai araşdırmaya nəzarətin gücləndirilməsi							
1.	Əməldə cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması cinayətinin əlamətləri müəyyən edildikdə predikativ cinayət üzrə ibtidai istintaqın mövcud olması barədə cinayət təqibini həyata keçirən orqanlar arasında kommunikasiya mexanizminin yaradılması	DİN, DTX, DGK, DSX, DVX Təvsiyə edilir: Baş Prokurorluq		2023	Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması cinayətlərinin istintaqı üzrə ixtisaslaşdırılmış müstəntiqlərdən ibarət istintaq qruplarının birgə fəaliyyətinin təmin edilməsi	Hüquq mühafizə orqanları arasında effektiv əməkdaşlığın formalaşdırılması	Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması cinayətlərinə qarşı mübarizə potensialının gücləndirilməsi
2.	Predikativ cinayətlərin ibtidai araşdırılması zamanı istintaq qruplarının yaradılması təcrübəsinin təşviq edilməsi	DİN, DTX, DVX Təvsiyə edilir: Baş Prokurorluq		Mütəmadi			

8.3.7.	<p>Tamah məqsədilə törədilən cinayətlər üzrə ibtidai istintaq aparılarkən cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması əlamətlərinin mövcudluğunun yoxlanılmasına ibtidai araşdırmaya prosesual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorların nəzarətinin effektivliyinin artırılması</p>	<p>Təvsiyə edilir: Baş Prokurorluq</p>		Mütəmadi	<p>Tamah məqsədilə törədilən cinayətlərdə cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması əlamətlərinin aşkar edilməsi məqsədilə təhlillər aparılması</p>	<p>Tamah məqsədilə törədilən cinayətlər üzrə ibtidai istintaq aparılarkən cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması əlamətlərinin mövcudluğunun yoxlanılmasına ibtidai araşdırmaya prosesual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorların nəzarətinin effektivliyinin artırılması ilə bağlı təkliflər hazırlanması</p>	<p>Əməldə cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması əlamətlərinin müəyyən edilməsi məqsədilə cinayət işlərinə effektiv prosesual nəzarətin təmin edilməsi</p>
8.3.8.	<p>Hakimlərə, prokurorlara və müstəntiqlərə cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi əməllərinin sübut olunmasının spesifik xüsusiyyətlərinə dair təlimlər keçilməsi</p>	<p>ƏN, DVX, DTX, DİN Təvsiyə edilir: Baş Prokurorluq, Ali Məhkəmə</p>	MMX	Mütəmadi			

8.4. Maliyyə təhlili məlumatları üzrə infrastrukturun inkişafı

8.4.1. Benefisiar mülkiyyətçilərə dair mərkəzləşdirilmiş məlumat bazasının yaradılması

1.	Benefisiar mülkiyyətçilərə dair mərkəzləşdirilmiş məlumat bazasının yaradılması üçün normativ hüquqi əsasların formalaşdırılması	NK	MMX, DVX, ƏN	2023	Benefisiar mülkiyyətçilərə dair mərkəzləşdirilmiş məlumat bazasının yaradılması ilə bağlı beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi	Benefisiar mülkiyyətçilər barədə vahid məlumat bazasının yaradılması məqsədilə qanunvericilikdə dəyişiklik edilməsinə dair təkliflər hazırlanması, məlumatlardan istifadə edə biləcək subyektlər dairəsinin müəyyən edilməsi	Benefisiar mülkiyyətçilər barədə vahid məlumat bazasının yaradılması məqsədilə müvafiq normativ hüquqi aktların qəbul edilməsi
2.	Benefisiar mülkiyyətçilərə dair mərkəzləşdirilmiş məlumat bazasının fəaliyyətinin təmin edilməsi	MMX, DVX		İyun, 2024	Benefisiar mülkiyyətçilərə dair mərkəzləşdirilmiş məlumat bazası üçün infrastrukturun qurulması	Benefisiar mülkiyyətçilərə dair mərkəzləşdirilmiş məlumat bazasına çıxış imkanlarının təmin edilməsi	Maliyyə araşdırması, habelə cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması cinayətlərinin və predikativ cinayətlərin istintaqı zamanı benefisiar mülkiyyətçi məlumatlarından effektiv istifadənin təmin edilməsi

8.5. Vergi nəzarətinin cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi çərçivəsində funksionallığının artırılması

8.5.1. Vergi yoxlamaları zamanı cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması cinayətlərinin, habelə predikativ cinayətlərin aşkar edilməsi və araşdırılması üzrə fəaliyyətin gücləndirilməsi

1.	Vergi yoxlamaları zamanı sahibkarlıq subyektinin apardığı əməliyyatların cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması aspektindən təhlil edilməsi	DVX		Mütəmadi	Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması hallarının araşdırılması üçün vergi yoxlamalarının aparılmasını tənzimləyən əsasların yaradılması	Vergi yoxlamaları zamanı cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması hallarının müəyyən edilməsi	Vergi nəzarətinin cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına qarşı mübarizədə effektivliyinin təmin edilməsi
2.	Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması şübhələri barədə MMX-nin məlumatlandırılmasının təmin edilməsi				Mütəmadi		
3.	Hüquqi şəxslərdən istifadə etməklə cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması cinayətlərinin törədilməsinə qarşı mübarizənin gücləndirilməsi, o cümlədən vergidən yayınma ilə bağlı cinayət əməllərinin şel şirkətin formal sahibi tərəfindən törədilməsi müəyyən edildiyi halda faktiki sahibin (benefisiar mülkiyyətçinin) müəyyən edilməsi istiqamətində tədbirlər görülməsi, onun əməlində digər cinayət əlamətlərinin olub-olmamasının ətraflı	DVX Təvsiyə edilir: Baş Prokurorluq		Mütəmadi	Hüquqi şəxslərdən istifadə etməklə cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması əməlləri ilə bağlı təhlillərin aparılması	Hüquqi şəxslərdən istifadə etməklə cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması hallarına qarşı proaktiv mexanizmin formalaşdırılması ilə bağlı təkliflərin hazırlanması	Hüquqi şəxslərdən istifadə etməklə cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması hallarına qarşı proaktiv mexanizmin qurulması

	araşdırılması və cinayət-prosesual qanunvericiliyinə uyğun tədbirlər görülməsi						
4.	Aldadılaraq adına hüquqi şəxs yaradılmış təsisçilərə məxsus hüquqi şəxslərə dair müraciətlərin uçotu sisteminin qurulması	DVX		Avqust, 2023	Aldadılaraq adına hüquqi şəxs yaradılmış təsisçilərə məxsus hüquqi şəxslərə dair müraciətlərin uçotu sisteminin yaradılması məqsədilə təkliflər hazırlanması	Aldadılaraq adına hüquqi şəxs yaradılmış təsisçilərə məxsus hüquqi şəxslərə dair müraciətlərin uçotu sisteminin yaradılması	Aldadılaraq adına hüquqi şəxs yaradılmış təsisçilərə məxsus hüquqi şəxslərə dair müraciətlərin uçotu sisteminin fəaliyyətinin təmin edilməsi
8.5.2. Hesabına dövlət büdcəsi vəsaitinin daxil olduğu sahibkarlıq subyektlərinin və onların subpodratçıların fəaliyyətinin sistemik auditi, şəl şirkətlər və onların benefisiar mülkiyyətçilərinin araşdırılması və qanunvericilikdə müəyyən edilmiş tədbirlərin görülməsi							
1.	Elektron qaimə-fakturalar üzrə təhlillər apararaq hesabına dövlət büdcəsindən vəsait daxil olan sahibkarlıq subyektlərinin müəyyən edilməsi	MMX	DVX	2023	Hesabına dövlət büdcəsi vəsaiti daxil olan sahibkarlıq subyektlərinin maliyyə əməliyyatlarının sistemli təhlili	Hesabına dövlət büdcəsi vəsaiti daxil olan sahibkarlıq subyektləri üzrə nəzarətin gücləndirilməsi	Dövlət büdcəsi vəsaiti üzrə sahibkarlıq subyektləri tərəfindən aparılan əməliyyatların şəffaflığının təmin edilməsi
2.	Sahibkarlıq subyektləri üzrə cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması risklərinin qiymətləndirməsi üçün birgə tədbirlərin görülməsi və strateji təhlillər aparılması	MMX	DVX	2023			
3.	Strateji təhlillərin nəticələri üzrə vergi nəzarətinin keçirilməsi	DVX		2024 – 2025			

4.	Müəyyən edilmiş cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması halları ilə bağlı hüquq mühafizə orqanlarının məlumatlandırılması	DVX, MMX		2023 – 2025			
8.6. Gömrük nəzarəti tədbirlərinin cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə çərçivəsində funksionallığının artırılması							
8.6.1. Valyuta sərvətlərinin və milli valyutanın gömrük sərhədindən keçirilməsi zamanı cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması hallarına qarşı mübarizənin gücləndirilməsi							
1.	Beynəlxalq təcrübə əsasında valyuta sərvətlərinin və milli valyutanın transsərhəd daşınma zamanı yoxlanılmasına əsas verən risk indikatorlarının formalaşdırılması	DGK		Avqust, 2023	Gömrük sərhəd buraxılış məntəqələrində valyuta sərvətlərinin və milli valyutanın daşınmasına nəzarət üzrə potensialın gücləndirilməsi	Valyuta sərvətlərinin və milli valyutanın transsərhəd daşınması üzərində risk indikatorları əsasında effektiv monitoring mexanizminin yaradılması	Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi nə qarşı mübarizə məqsədləri üçün valyuta nəzarəti mexanizminin effektivliyinin gücləndirilməsi
2.	Gömrük sərhəd buraxılış məntəqələrinin əməkdaşlarının potensialının gücləndirilməsi üçün təlim planları əsasında nəzəri və praktiki təlimlərin keçilməsi	DGK		Avqust, 2023-cü ildən etibarən mütəmadi			
3.	Valyuta sərvətlərinin bəyan edilməməsinin və ya düzgün bəyan edilməməsinin cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi cinayətləri və ya predikativ cinayətlərlə	DGK		Avqust, 2023-cü ildən etibarən mütəmadi			

	əlaqəli olması, yaxud onların müsadirəsi üçün kifayət qədər əsasların mövcudluğunu müəyyən etmək məqsədilə transsərhəd əməliyyatlar üzrə nəticəyönümlü monitorinqlərin həyata keçirilməsi						
8.7. Hüquqi şəxslər üzrə şəffaflığın artırılması							
8.7.1. Kommersiya hüquqi şəxslərindən cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi məqsədilə potensial sui-istifadə amillərinə dair ətraflı risk qiymətləndirilməsinin aparılması							
1.	Kommersiya hüquqi şəxslərindən cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi məqsədilə potensial sui-istifadə riskinin başa düşülməsi və məhdudlaşdırılması məqsədilə aidiyyəti dövlət qurumlarının iştirakı ilə işçi qrupun formalaşdırılması	DVX, MMX, DİN, DTX Təvsiyə edilir: Baş Prokurorluq		2023	Kommersiya hüquqi şəxsləri üzrə risk qiymətləndirilməsi üçün institusional çərçivənin formalaşdırılması	Kommersiya hüquqi şəxsləri üzrə risk qiymətləndirilməsinin həyata keçirilməsi üçün metodoloji əsasların formalaşdırılması	Kommersiya hüquqi şəxslərindən cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi məqsədilə potensial sui-istifadə riskinin başa düşülməsi və məhdudlaşdırılması
2.	Kommersiya hüquqi şəxslərindən cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi məqsədilə sui-istifadə risklərinin qiymətləndirilməsi üçün zəruri			2023			

	məlumatların toplanması və təhlili, habelə müəyyən edilmiş risklərin aradan qaldırılması istiqamətində tədbirlər görülməsi						
3.	Risk qiymətləndirilməsi nəticələrinin zəruri fəaliyyətin icrası və aidiyyəti dövlət orqanlarına göndərilməsi məqsədilə Koordinasiya Şurasına təqdim edilməsi			İllik əsasda			
8.7.2. Qeyri-hökumət təşkilatları, o cümlədən xarici dövlətlərin qeyri-hökumət təşkilatlarının Azərbaycan Respublikasındakı filial və nümayəndəlikləri və dini qurumlar üzrə terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərinin qiymətləndirilməsi məqsədilə ətraflı risk qiymətləndirilməsinin aparılması							
1.	Qeyri-hökumət təşkilatları, o cümlədən xarici dövlətlərin qeyri-hökumət təşkilatlarının Azərbaycan Respublikasındakı filial və nümayəndəliklərindən və dini qurumlardan terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi məqsədilə sui-istifadə riskinin başa düşülməsi və məhdudlaşdırılması üçün aidiyyəti dövlət qurumlarının iştirakı ilə işçi qrupun formalaşdırılması	DQİDK, ƏN, Azərbaycan Respublikasının Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyi, MMX		2023	Qeyri-hökumət təşkilatları, o cümlədən xarici dövlətlərin qeyri-hökumət təşkilatlarının Azərbaycan Respublikasındakı filial və nümayəndəlikləri və dini qurumlar üzrə risk qiymətləndirilməsi üçün institusional çərçivənin formalaşdırılması	Qeyri-hökumət təşkilatları, o cümlədən xarici dövlətlərin qeyri-hökumət təşkilatlarının Azərbaycan Respublikasındakı filial və nümayəndəlikləri və dini qurumlar üzrə risk qiymətləndirilməsinin həyata keçirilməsi üçün metodoloji əsasların	Qeyri-hökumət təşkilatları, o cümlədən xarici dövlətlərin qeyri-hökumət təşkilatlarının Azərbaycan Respublikasındakı filial və nümayəndəlikləri və dini qurumlardan terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi məqsədilə sui-istifadə riskinin
2.	Qeyri-hökumət təşkilatları və dini qurumlar üzrə			2024			

	terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərinin qiymətləndirilməsi üçün zəruri məlumatların toplanması və təhlili, habelə müəyyən edilmiş risklərin aradan qaldırılması məqsədilə tədbirlər görülməsi					formalaşdırılması	başə düşülməsi və məhdudlaşdırılması
3.	Risk qiymətləndirilməsi nəticələrinin zəruri fəaliyyətin icrası və aidiyyəti dövlət orqanlarına göndərilməsi məqsədilə Koordinasiya Şurasına təqdim edilməsi			İllik əsasda			
8.7.3.	Avans yolu ilə ödənilmiş valyuta vəsaitləri müqabilində müəyyən edilmiş müddətdə müvafiq mallar idxal olunmadıqda, işlər görülmədikdə və ya xidmətlər göstərilmədikdə, ödənilmiş valyuta vəsaitinin xaricdən geri qaytarılmamasına görə sahibkarlıq subyektlərinə tətbiq olunmuş sanksiyaların sayı, məbləği və digər zəruri statistik məlumatların ölkə risk qiymətləndirilməsi prosesi çərçivəsində Koordinasiya Şurasına təqdim edilməsi	Təvsiyə edilir: AMB DVX		Koordinasiya Şurası tərəfindən müəyyənləşdirilmiş müddətdə	İdxal məqsədilə ölkədən xaricə köçürülən valyuta vəsaitləri ilə bağlı sahibkarlıq subyektlərinə və onların əməliyyatlarına dair məlumatların toplanması və təhlil edilməsi	İdxal adı altında pul vəsaitlərini sistemətik qaydada ölkədən çıxaran sahibkarlıq subyektlərinin müəyyən edilməsi və monitorinq prosesinə cəlb olunması	Külli miqdarda valyuta vəsaitinin qanunsuz olaraq xaricə köçürülməsi risklərinin məhdudlaşdırılması və bu sahədə effektiv mexanizmlərin yaradılması
8.7.4. Eyni benefisiar mülkiyyətçi ilə əlaqəli olan hüquqi şəxsləri ayırd etməyə imkan verən mexanizmin yaradılması							

1.	IP ünvanlar üzrə məlumatlardan şel və riskli şirkətlərin benefisiar mülkiyyətçilərinin müəyyən edilməsində istifadə	DİN, DTX, DVX, MMX		Mütəmadi			
2.	Eyni benefisiar mülkiyyətçi ilə əlaqədar sahibkarlıq subyektləri ilə bağlı öhdəlik daşıyan şəxslərdən alınan məlumatların (hüquqi şəxsin benefisiar mülkiyyətçisi və ya hüquqi şəxsin hesabı üzrə sərəncam verən şəxslər və s.), o cümlədən imza nümunələrinə dair məlumatların benefisiar mülkiyyətçilər barədə mərkəzləşdirilmiş məlumat bazasında toplanması və çarpaz təhlillər aparılması	MMX		Sentyabr, 2023	Eyni benefisiar mülkiyyətçisi olan hüquqi şəxslərin müəyyən edilməsi	Eyni benefisiar mülkiyyətçisi olan hüquqi şəxslərin əməliyyatlarını təhlil mexanizminin formalaşdırılması və monitoring prosesinə cəlb edilməsi	Korrupsiyaya və digər predikativ cinayətlərə qarşı mübarizə çərçivəsində hüquqi şəxslərlə bağlı şəffaflığın artırılması və potensial sui-istifadə risklərinin məhdudlaşdırılması
3.	Hüquqi şəxslərin dövlət reyestrində toplanmış məlumatlara əsasən (hüquqi şəxsin adı, hüquqi ünvanı, təsisçi, direktor, təsisçi və direktorun ünvanı, əlaqə telefonu və s.) hüquqi şəxslərin eyni benefisiar mülkiyyətçi ilə bağlılığını müəyyən etməyə imkan verən təhlillər aparılması	MMX, DVX		Avqust, 2023-cü ildən etibarən mütəmadi	Hüquqi şəxslərin dövlət reyestrində yığılan məlumatlar üzrə eyni benefisiar mülkiyyətçisi olan hüquqi şəxslərin müəyyən edilməsi	Eyni benefisiar mülkiyyətçisi olan hüquqi şəxslərin şel şirkət olub-olmamasını müəyyən edən mexanizmin qurulması	Hüquqi şəxslər üzrə şəffaflığın gücləndirilməsi və onlardan sui-istifadə risklərinin məhdudlaşdırılması

4.	Eyni benefisiar mülkiyyətçi ilə bağlılığı aşkar edilmiş hüquqi şəxslər məlumatların müəyyənəndirilmiş şel şirkətlər əsasında çarpaz yoxlanılması və təhlillər aparılması	MMX, DVX		Avqust, 2023-cü ildən etibarən mütəmadi			
8.7.5. Əsas fəaliyyəti dövriyyə vəsaitlərini nağdlaşdırmaq olan hüquqi şəxslərdən potensial sui-istifadə hallarına dair strateji təhlillər aparılması							
1.	Dövriyyə vəsaitlərinin nağdlaşdırılması yolu ilə sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən hüquqi şəxslərlə bağlı məlumatların toplanılması və qarşılıqlı mübadiləsi mexanizminin yaradılması	MMX, DVX		Avqust, 2023			
2.	Əsas fəaliyyəti dövriyyə vəsaitlərini nağdlaşdırmaq olan hüquqi şəxslərlə bağlı təhlillər aparılması və bu hüquqi şəxslərdən cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi məqsədilə sui-istifadə halları və şübhələri	DVX		Avqust, 2023-cü ildən etibarən mütəmadi	Əsas fəaliyyəti dövriyyə vəsaitlərini nağdlaşdırmaq olan hüquqi şəxslərin müəyyən edilməsi	Əsas fəaliyyəti dövriyyə vəsaitlərini nağdlaşdırmaq olan hüquqi şəxslərin əməliyyatlarının mütəmadi monitorinqi və şübhəli halların aidiyyəti üzrə təqdim edilməsi təcrübəsinin formalaşdırılması	Hüquqi şəxslərlə bağlı şəffaflığın artırılması və onlardan sui-istifadə imkanlarının məhdudlaşdırılması

	barəsində hüquq mühafizə orqanlarının və MMX-nin məlumatlandırılması						
8.8. Ölkədaxili və beynəlxalq əməkdaşlığın gücləndirilməsi							
8.8.1. Cinayət təqibini həyata keçirən orqanlarla MMX arasında təcrübə mübadiləsinin təkmilləşdirilməsi							
1.	Cinayət təqibini həyata keçirən orqanlarla MMX arasında yaradılan işçi qrup çərçivəsində konkret işlərlə bağlı maliyyə təhlili məlumatlarının mübadiləsi mexanizminin qurulması, habelə cinayət işləri üzrə ibtidai araşdırma prosesində bu məlumatlardan istifadənin effektivliyinin artırılması	Təvsiyə edilir: Baş Prokurorluq		Mütəmadi	Koordinasiya Şurası tərkibində maliyyə təhlili məlumatlarının mübadiləsi üçün operativ mexanizmlərin yaradılması	MMX-nin cinayət təqibini həyata keçirən orqanlara təqdim etdiyi məlumatlardan effektiv istifadənin təmin edilməsi	Cinayət təqibini həyata keçirən orqanlarla və MMX arasında effektiv təcrübə və məlumat mübadiləsinin təmin edilməsi
2.	Cinayət təqibini həyata keçirən orqanlar və MMX tərəfindən hazırlanan tipologiyaların, digər strateji təhlil məhsullarının və təcrübənin müzakirəsi, eləcə də mübadiləsi	DTX, DİN, DGK, DSX, DVX, MMX		Mütəmadi			
8.8.2.	MMX və ona məlumat təqdim edən dövlət orqanlarının (qurumların) nümayəndələrindən ibarət	DQİDK, ƏN, DGK, DVX, MMX		2023	MMX ilə aidiyyəti qurumlar arasında müntəzəm və effektiv məlumat mübadiləsi	MMX tərəfindən təhlil edilən məlumatların keyfiyyətinin artırılması və	Aidiyyəti qurumlar və MMX arasında effektiv əməkdaşlığın təmin edilməsi

	xüsusişdirilmiş əməkdaşlıq çərçivələrinin yaradılması	Təvsiyə edilir: AMB, VK, AP			mexanizminin yaradılması	onlardan effektiv istifadənin təmin edilməsi	
8.8.3. Qarşılıqlı hüquqi yardım mexanizminin təkmilləşdirilməsi							
1.	Qarşılıqlı hüquqi yardımla bağlı beynəlxalq sorğuların idarə edilməsi, prioritetləşdirilməsi və geriye məlumatlandırma mexanizminin təkmilləşdirilməsi	ƏN, DİN, DTX, DVX Təvsiyə edilir: Baş Prokurorluq	MMX	2023	Qarşılıqlı hüquqi yardımla bağlı beynəlxalq sorğuların prioritetlik dərəcəsinin və idarə olunması standartlarının müəyyən edilməsi	Transsərhəd elementlərə malik cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi əməllərinin istintaqı sahəsində qarşılıqlı hüquqi yardım sorğularından istifadə təcrübəsinin genişləndirilməsi	Qarşılıqlı hüquqi yardımla bağlı beynəlxalq sorğuların cavablandırılması və ya göndərilməsi zamanı effektivliyin yüksəldilməsi
2.	Hüquq mühafizə orqanları tərəfindən ölkə risklərinə uyğun olaraq transsərhəd elementlərə malik cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi əməllərinin istintaqı zamanı qarşılıqlı hüquqi yardım imkanlarından istifadənin intensivliyinin artırılması			Mütəmadi			
8.9. Ölkə risk qiymətləndirilməsi üzrə institusional çərçivənin formalaşdırılması							
8.9.1. Cinayət işləri üzrə statistik bazanın təkmilləşdirilməsi üçün infrastrukturun qurulması							
1.	Cinayət işləri üzrə statistik bazada toplanılacaq məlumatların əhatə dairəsinin müəyyən edilməsi	DİN, DTX, ƏN, DGK, DSX, DVX		2023	Mövcud statistik baza üzrə çatışmazlıqların və onun beynəlxalq standartlara	Beynəlxalq standartlara uyğun olaraq toplanılmalı	Cinayət işinin başlandığı vaxtdan iş üzrə yekun qərarın qəbul

		Tövsiyə edilir: Baş Prokurorluq, Ali Məhkəmə			uyğunluğunun təhlili	zəruri məlumatların əhatə dairəsinin müəyyənləşdirilməsi	edildiyi vaxtadək onun izlənməsinə imkan verən sistemli və əhatəli məlumat bazasının formalaşdırılması
2.	Cinayət işləri üzrə statistik bazanın qanunvericilik əsaslarının müəyyən edilməsi	NK	DİN, DTX, ƏN, DGK, DSX, DVX, DSK, MMX Tövsiyə edilir: Baş Prokurorluq, Ali Məhkəmə	2024			
3.	Cinayət işləri üzrə statistik bazanın formalaşdırılması üçün infrastrukturun qurulması	DİN, DTX, ƏN, DGK, DSX, DVX Tövsiyə edilir: Baş Prokurorluq, Ali Məhkəmə		2025			
8.9.2. MMX tərəfindən strateji təhlillərin nəticələrinin davamlı şəkildə açıqlanması							
1.	MMX tərəfindən hüquq mühafizə orqanlarına təqdim edilən məlumatlar əsasında	MMX		Mütəmadi	MMX-yə təqdim edilmiş məlumatların	Müxtəlif istiqamətlər üzrə strateji təhlil məhsullarının	Əsas təhdid doğuran cinayətlər və onların

	tipologiyaların hazırlanması və dərc edilməsi				təhlili və ümumiləşdirilməsi	hazırlanması	törədilməsi üsulları barədə öhdəlik daşıyan şəxslərin, nəzarət və hüquq mühafizə orqanlarının məlumatlandırılması
2.	MMX-nin taktiki təhlil fəaliyyətinin ümumiləşdirilməsi əsasında hazırlanan və sahəvi trendləri əks etdirən strateji təhlil məhsullarının hazırlanması və öhdəlik daşıyan şəxslərə, nəzarət və hüquq mühafizə orqanlarına göndərilməsi						S1
3.	Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi sahəsində əsas təhdid doğuran predikativ cinayət növləri üzrə strateji təhlillər aparılması və nəticələrinin MMX, hüquq mühafizə və nəzarət orqanlarına göndərilməsi, eləcə də onların qiymətləndirilməsinin nəticələrinə uyğun olaraq tədbirlər planının hazırlanması	DİN, DTX, DGK, DSX, DVX Təvsiyə edilir: Baş Prokurorluq		Mütəmadi	Hüquq mühafizə orqanları tərəfindən müvafiq təhdidlərin qiymətləndirilməsi metodologiyasının müəyyən edilməsi	Qiymətləndirmə aparılması və nəticələri barədə aidiyyəti qurumların məlumatlandırılması	Qiymətləndirmə nəticələrinə uyğun olaraq tədbirlər planının hazırlanması

8.10. Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi sahəsində institusional mühitin inkişafı							
8.10.1. Kölgə iqtisadiyyatının azaldılması məqsədilə kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsi							
1.	Kölgə iqtisadiyyatı səviyyəsinin makroiqtisadi, monetar və vergi nəzarəti aspektindən qiymətləndirilməsi	İN		2023	Kölgə iqtisadiyyatının qiymətləndirilməsi üçün məlumatların toplanması	Kölgə iqtisadiyyatının qiymətləndirilməsi məqsədilə təhlillər aparılması	Müvafiq təhlillər əsasında kölgə iqtisadiyyatının azaldılması üçün təkliflər hazırlanması
2.	Əmtənin qlobal identifikasiya nömrəsi (GTIN) sisteminin tətbiqi mexanizminin formalaşdırılması	DVX, DGK		2023 – 2025	Əmtənin qlobal identifikasiya nömrəsi (GTIN) sisteminin tətbiqi üzrə beynəlxalq təcrübənin araşdırılması və təkliflər hazırlanması	Əmtənin qlobal identifikasiya nömrəsi (GTIN) sisteminin tətbiqi sahəsində infrastrukturun formalaşdırılması	Qaçaqmalçılıq risklərinin azaldılması, şəffaf vergi və gömrük nəzarətinin təmin edilməsi
8.10.2. Virtual aktivlər və virtual aktiv xidməti təminatçıları üzərində nəzarət və tənzimləmə mexanizminin qurulması							
1.	Virtual aktivlər və virtual aktiv xidməti təminatçılarının tənzimlənməsi ilə bağlı tədbirlər görülməsi	Təvsiyə edilir: AMB	MMX	2024	Virtual aktivlərin və virtual aktiv xidməti təminatçılarının fəaliyyətinin tənzimlənməsinə dair qabaqcıl beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi	FATF tövsiyələri nəzərə alınmaqla normativ bazanın formalaşdırılması	Virtual aktiv xidməti təminatçılarının və virtual aktivlər bazarının effektiv monitorinqə cəlb edilməsi
2.	Virtual aktiv xidməti təminatçıların cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə bağlı monitorinqə cəlb edilməsi infrastrukturunun qurulması	Təvsiyə edilir: AMB	MMX	2025			

8.11. Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə

8.11.1. Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizənin effektivliyinin artırılması, tətbiq olunan mübarizə tədbirlərinin bu sahələrin maliyyələşdirilməsi risklərinə uyğunluğunun təmin edilməsi

1.	Qanunsuz pulköçürmə sistemlərinə qarşı effektiv mübarizə mexanizmlərinin formalaşdırılması	DİN, DTX, DVX		Mart – avqust, 2023			
2.	Hədəfli maliyyə sanksiyaları tətbiq edilməli fiziki şəxslərin və qurumların birbaşa və dolaylı yolla Azərbaycan Respublikasında mövcud olan aktivlərə çıxış imkanlarının araşdırılması və həmin aktivlərin dondurulması üzrə tədbirlərin (o cümlədən beynəlxalq əməkdaşlıq çərçivəsində müvafiq tədbirlərin) həyata keçirilməsi	DİN, DTX, DVX, MMX		2023 – 2025	Terrorçuluğun və kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsinə qarşı strategiyanın hazırlanması üçün işçi qrup yaradılması və effektiv mübarizə mexanizminə dair qabaqcıl beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi	Terrorçuluğun və kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə üzrə strategiyaya dair təkliflər hazırlanması	Terrorçuluğun və kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsi nə qarşı mübarizə çərçivəsində aktivlərin dondurulmasına, həbsinə və müsadirəsinə dair hüquqi və metodoloji bazanın hazırlanması, tətbiqi, eləcə də ona nəzarətin təmin edilməsi
3.	Hədəfli maliyyə sanksiyaları tətbiq edilməli fiziki şəxslərin və qurumların aktivlərinin öhdəlik daşıyan şəxslər tərəfindən dondurulmasına dair metodoloji sənədlərin hazırlanması və maarifləndirici tədbirlərin həyata keçirilməsi	MMX		2023 – 2025			
8.11.2.	Yüksək riskli zonalarla ticarət şəbəkələrində qeyri-formal maliyyə əməliyyatları üzərində	DİN, DTX, DGK, DSX	MMX	2023 – 2025	Yüksək riskli zonalarla qeyri-formal maliyyə	Qeyri-formal maliyyə əməliyyatlarının	Qeyri-formal maliyyə əməliyyatları

	nəzarətin təmin edilməsi				əməliyyatlarının monitorinqi sahəsində beynəlxalq təcrübənin araşdırılması	monitorinqi sahəsində infrastrukturun formalaşdırılması	üzərində monitorinq və nəzarət mexanizminin qurulması
8.11.3.	Dini qurumların fəaliyyətində maliyyə şəffaflığının təmin edilməsi, dini qurumlar üçün sistemativ hədəfli maarifləndirmə tədbirlərinin həyata keçirilməsi	DQİDK		Mütəmadi	Dini qurumların maliyyə fəaliyyətinin və əməliyyatlarının təhlil edilməsi, habelə məlumatların vahid bazada toplanması	Dini qurumlara münasibətdə terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə sahəsində mütəmadi təlimlər keçirilməsi	Dini qurumların hesabatlılığının və maliyyə şəffaflığının gücləndirilməsinə nail olunması
8.11.4.	Terrorçu qruplara (dəstələrə, təşkilatlara) qoşulma məqsədilə yüksək riskli zonalara getmiş və geri qayıtmış şəxslərə münasibətdə yerli icra hakimiyyəti orqanları vasitəsilə sistemativ və davamlı maarifləndirmə tədbirlərinin həyata keçirilməsi	DTX, DİN, DQİDK		Mütəmadi	Sistemli və əlaqələndirilmiş maarifləndirmə tədbirləri üzrə illik planların hazırlanması	Maarifləndirmə tədbirləri üzrə hədəf qrup və regionların müəyyənəşdirilməsi	Müvafiq şəxslərə münasibətdə sistemativ və davamlı maarifləndirmə tədbirlərinin keçirilməsi

AKRONİMLƏR

- ABA – Azərbaycan Banklar Assosiasiyası
AFBİA – Azərbaycan Fond Bazarı İştirakçılarının Assosiasiyası
AMB – Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı
ANP – Azərbaycan Notariat Palatası
AP – Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası
ASA – Azərbaycan Sığortaçılar Assosiasiyası
DGK – Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi
DİN – Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi
DQİDK – Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi
DSX – Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti
DSK – Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi
DTX – Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti
DVX – Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti
ƏN – Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi
İN – Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi
MMX – Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Monitorinqi Xidməti
NK – Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti
VK – Azərbaycan Respublikasının Vəkillər Kollegiyası
XKX – Azərbaycan Respublikasının Xarici Kəşfiyyat Xidməti-0-ZƏ İM